

8. tétel Az ókori athéni állam (Attika):

Athén helyzete a demokrácia kialakulása előtt:

Az ókori görögország történetének helyszíne a **Balkán -félsziget déli része, az Égei-tenger szigetvilága és Kis-Ázsia nyugat partvidéke**. a mükénéi központok megszűnése után, a földművesek ügyeik intézésére közösségeket hoztak létre, létrejöttek a **városállamok**.(poliszok)

A legjelentősebb polisz Athén volt.

Kr.e 7-6. században gyarmatosítás indult, amibe Athén is bekapcsolódott.

A gyarmatosítás során a **démosz** (köznép, foglalkozásuk szerint: kézművesek, kereskedők, parasztok) meggazdagodott (főleg a kézművesek és kereskedők).

A **démosz gazdagabb rétege**, a kereskedők és iparosok, **részt kívántak venni a polisz ügyeinek intézésében**, részesedni akartak a politikai hatalomból, (eddig nem rendelkeztek politikai jogokkal)→szembe került az arisztokráciával amely kizárólagos politikai hatalmának megőrzésére törekedett

A **démosz (köznép) harcot indítottak a politikai hatalomért**, melynek eredményeként kialakult a **demokrácia (népuralom)**.

Demokrácia = olyan politikai berendezkedés, amelyben az államhatalom (törvényhozás, végrehajtás (kormányzás), bírászkodás) nem az uralkodó vagy egy kiváltságos réteg, hanem **a nép kezében van**.

De:az ókori Athénban csak a **poliszban született ion férfiak vehettek részt a politikai életben**, nők és más poliszból betelepülő idegenek (metoikoszok) nem.

A kleiszthenészi reform

Az athéni demokrácia **Kr. e. 508**-ban Kleiszthenész reformjaival jött létre, a türanisznak nevezett egyeduralom bukása után.

A **reform** lényege, hogy minden szabad, felnőtt athéni férfi egyenlő polgárjogot kapott.

A **területi elv** váltotta fel a korábbi vagyoni, ill. származási elvet.

- Az athéni polgárokat 10 területi (lakóhelyi) egységbe (**phülébe**) sorolta be Kleiszthenész a korábbi vagyoni osztályok helyett.
- Az egyes tisztségekre, ill. az egyes testületekbe az athéniak a phülék alapján voltak megválaszthatók (pl. minden phülé egy-egy sztratégoszt választott), vagy sorsolhatók (pl. ötszázak tanácsa).

A népgyűlés (eklészia)

Tagja minden 20. életévét betöltött athéni születésű férfipolgár= teljes jogú athéni állampolgár

- minden fontos ügyben döntött
- törvényeket hoz
- a háború és béke kérdése, szövetségkötés, adók kivetése,
- polgárok (akik egyeduralomra törhetnek) száműzetésbe küldése (cserépszavazással).

Az Ötszázak Tanácsa (bulé)

- Tagjait évente sorsolták a phülékből (phülénként 50 főt).
- végrehajtó szerepe volt, a népgyűlés döntéseit hajtotta végre.
- törvényjavaslatokat tett a népgyűlésnek

A heliaia (esküdtbíróóság)

- az igazságszolgáltatással foglalkozó testület
- tagjait szintén az athéni polgárok közül phülénként sorsolták, összesen 6000 főt.
- Az egyes ügyekben meghallgatás után azonnal, szavazással döntöttek.

Arkhón

- **főtisztviselő**
- 9 arkhón állt az állam élén, de csak formálisan
- Évente sorsolták őket
- csak arisztokrata lehetett

8. tétel Az ókori athéni állam (Attika):

arkhónok tanácsa (Areioszpagosz)

- Tagjai általában a legtekintélyesebb volt arkhónok közül kerültek ki.
- ellenőrizte a tisztviselőket
- Hatalmi szerepe igazából jelentéktelen volt

sztratégoszok

- A tisztviselők közül ők voltak a legfontosabbak.
- A sztratégoszok a phülék élén álló **katonai parancsnokok**
- számuk a phülék számának megfelelő volt (10 fő).
- A 10 sztratégoszt szavazással **választották**, nem sorsolták,
- 1 év a hivatali idejük, ez többször meghosszabítható

Athén társadalmát a Kr.e. 6-5. században

1. a polgárok

Polgárnak számított minden athéni szülőktől született szabad férfi, azaz nem volt jogi különbség az athéniak között.

- arisztokrácia: nagybirtokosok
- démosz: kézművesek, kereskedők, földművesek

2. a bevándorlók (metoikoszok)

A **bevándorlók** nem kapták meg a polgárjogot, de adózniuk kellett. Athén gazdasága dinamikusán fejlődött, ezért sok bevándorló érkezett a **poliszba**.

3. a rabszolgák

Kialakult a klasszikus, ármermelő **rabszolgaság**,

A gazdasági fejlődés lehetővé tette, hogy a földbirtokosok, a műhelytulajdonosok és a hajótulajdonosok rabszolgákat vásároljanak, akik a termelőmunka egyre jelentősebb részét végezték.

Athén fénykora:

Az athéni állam a perzsák legyőzése után az i. e. 5. század közepén élte fénykorát Periklész vezetésével:

- **jelentősen nőttek az állami bevételek:**

- adókból,
- hadisarcból,
- ezüstművek jövedelmeiből
- szövetségesek (déloszi) adóiból,
- kereskedelemről,
- a bevételekből:

- **újjáépítették a várost**(akropolisz, agora),
- **napidíjat fizettek a szegényeknek politikai jogaik gyakorlásáért, ezzel tovább szélesedett a demokrácia.**

Az athéni demokrácia bukása:

- Athén megnövekedett katonai hatalma (déloszi szövetség) miatt Spárta felújította a peloponnészoszi szövetséget.
- **A két hatalom ellentétei miatt kitört a Peloponnészoszi háború:**
 - **i. e. 431-404 között zajlott,**
 - kezdetben Athén tengeri és Spárta szárazföldi fölénye érvényesült,
 - a háború második szakaszában **Athén** kockáztatott (megtámadta Szicíliát) és **veszített, ezért megszűnt nagyhatalomnak lenni.**
- A vereség súlyos következményekkel járt Athén számára:
 - feloszlatták a déloszi szövetséget,
 - leszerelték védelmi erejét (a városfalakat lebontották, flottáját elvették),
 - hadisarc fizetésére kötelezték,
 - felszámolták a demokráciát.